

Asia: VN/1193/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Luonnoksessa ehdotetaan muutoksia lakiin Harmaan talouden selvitysyksiköstä sekä eräisiin muihin lakeihin.

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun mukaan selvitysyksikön tehtävänä on muun ohessa laatia velvoitteidenhoitoselvityksiä viranomaiselle. Nykyisin harmaan talouden selvitysyksikkö voi laatia ilmiöselvityksiä ainoastaan liittyen organisaatioiden toimintaan. Muussa kuin organisaatiohenkilöasemassa olevien luonnollisten henkilöiden toimintaa kuvaavia ilmiöitä ei voida nykyisin puitteissa selvittää.

Velvoitteidenhoitoselvitysten tarkoituksena on kuvata organisaation tai organisaatiohenkilön toimintaa, taloutta sekä veroihin ja lakisääteisiin eläke-, tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksuihin sekä tullin perimiin maksuihin liittyvien velvoitteiden hoitamista sekä kytkentöjä muihin organisaatioihin ja organisaatiohenkilöihin. Koska harmaata taloutta ilmenee myös luonnollisten henkilöiden toiminnassa ja harmaan talouden toimintamuodot ovat viime vuosina moninaistuneet, on muun ohessa eduskunnan tarkastusvaliokunta katsonut perustelluksi laajentaa harmaan talouden selvitysyksiköiden toimivaltuuksia nykyisestä niin, että velvoitteidenhoitoselvityksiä voitaisiin laatia myös luonnollisista henkilöistä. Riskejä harmaasta taloudesta liittyy erityisesti työnteon ja yrittämisen uusiin muotoihin ja virtuaalivaluuttasijoituksiin.

Veronmaksajain Keskusliitto pitää Harmaan talouden selvitysyksikön toimintaa tärkeänä. Se edistää harmaan talouden torjuntaa helpottamalla viranomaisten välistä tietojenvaihtoa sekä tekemällä näkyväksi harmaan talouden ilmiöitä. Myös tarve laajentaa velvoitteidenhoitoselvitysten

laatimisalaa myös sellaisiin luonnollisiin henkilöihin, joilla ei ole organisaatiokytköstä, on ymmärrettävä.

Esitysluonnos jättää epäselväksi sen, miten henkilötietojen suoja ja luonnollisten henkilöiden oikeusturva toteutuu ehdotetun sääntelyn puitteissa. Ehdotettujen säännösmuutosten valossa vaikuttaa siltä, ettei velvoitteidenhoitoselvitysten tekemiseen luonnollisten henkilöiden osalta olisi muuta kriteeriä, kuin että velvoitteidenhoitoselvitystä pyytävällä viranomaisella tulee olla riittävät perusteet tiedonsaantioikeudelle. Veronmaksajain Keskusliitto pitää verovelvollisten oikeusturvan ja henkilötietojen suojan kannalta kyseenalaisena, jos velvoitteidenhoitoselvityksiä voitaisiin jatkossa tehdä laajamittaisesti luonnollisten henkilöiden osalta ilman mitään erityisiä kynnyksarvoja tai muita rajoittavia kriteereitä.

Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että harmaan talouden selvitysyksikön tulee vastaisuudessakin keskittyä harmaan talouden ilmiöiden tutkimiseen ja selvittämiseen sekä tehdä velvoitteidenhoitoselvityksiä silloin, kuin selvityksen tekeminen riskiperusteisen arvion johdosta on tarpeen. Esityksen jatkovalmistelussa tulee arvioida henkilötietojen suojan toteutumista ehdotetun sääntelyn puitteissa ja pohtia mahdollisuuksia asettaa täsmällisempiä rajoituksia velvoitteidenhoitoselvitysten tekemiselle sen varmistamiseksi, ettei yksityishenkilöiden tietoja käsitellä laajemmin kuin kulloinkin käyttötarkoitus tosiasiallisesti edellyttää. Uusi sääntely ei saa johtaa tilanteeseen, jossa selvitysyksikkö tekee velvoitteidenhoitoselvityksiä säännönmukaisesti laajasta luonnollisten henkilöiden joukosta ilman riskiperusteista arvioita ja kussakin yksittäistapauksessa erikseen perusteltavaa tarvetta.

Hannikainen Kati
Veronmaksajain Keskusliitto ry